

Online Professional Education for
Physiotherapists on Domestic Violence

OPEP-DV

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ:

Συστάσεις Πολιτικής

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Διαδικτυακή επαγγελματική εκπαίδευση για φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές και άλλους επαγγελματίες υγείας σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία - OPEP-DV

2021-1-EE01-KA220-VET-000029791

KA 220-VET - Συμπράξεις συνεργασίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

PR1: Έκθεση για τη φυσιοθεραπεία και την ενδοοικογενειακή βία

**Women's Support and
Information Center**
There is a way out of violence!

UNIVERSITY OF TARTU
**Johan Skytte Institute
of Political Studies**

**profuture
training**

**TARTU
TERVISHOIU
KÕRGKOO**
TARTU HEALTH
CARE COLLEGE

Η παρούσα δημοσίευση εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου Online Professional Education for Physiotherapists and other healthcare professionals on Domestic Violence (OPEP-DV).

Αριθμός Συμφωνία 2021-KA220-VET-07

Αριθμός έργου 2021-1-EE01-KA220-VET-000029791

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντανακλά τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
Συστάσεις πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ	6
Εκπαίδευση και ανάπτυξη ικανοτήτων	6
Νομικό πλαίσιο & Πολιτικές	9
Συστάσεις σε εθνικό επίπεδο	11
Συμπεράσματα	15

Εισαγωγή

Το άρθρο 15 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας ("Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης", 2011) απαιτεί ρητά από τα υπογραφέντα κράτη να παρέχουν και να ενισχύουν την αποτελεσματική κατάρτιση επαγγελματιών που εργάζονται με θύματα ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας. Σε συνδυασμό με αυτό, ενισχύεται η συντονισμένη πολύ-υπηρεσιακή συνεργασία μεταξύ φορέων και για τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού συστήματος παραπομπών (Σελ. 2). Στην εισηγητική του έκθεση,¹ το Συμβούλιο της Ευρώπης περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή. Συγκεκριμένα, "μέσω της επαγγελματικής και η ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης, οι αρμόδιοι επαγγελματίες θα πρέπει να εκπαιδευτούν στην απόκτηση και χρήση κατάλληλων εργαλείων για τον εντοπισμό και τη διαχείριση περιστατικών βίας, σε πρώιμο στάδιο, και να λαμβάνουν αντίστοιχα προληπτικά μέτρα, καλλιεργώντας την ευαισθησία τους αναφορικά με το ζήτημα, αλλά και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατάλληλη και αποτελεσματική ανταπόκριση στην εργασία" (Σελ. 99). Τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έχουν ενημερωθεί για τον τρόπο οργάνωσης της κατάρτισης των εμπλεκόμενων επαγγελματιών, αλλά η παράγραφος 99 ορίζει ότι "είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η κατάρτιση είναι συνεχής και αποτελεσματική, διασφαλίζοντας την επαρκή εφαρμογή των όσων έχουν διδαχθεί. Τέλος, είναι σημαντικό η σχετική κατάρτιση να υποστηρίζεται και να ενισχύεται από σαφή πρωτόκολλα και κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζουν τα πρότυπα που αναμένεται να ακολουθεί το προσωπικό στους αντίστοιχους τομείς. Επιπλέον, "οι επαγγελματίες θα πρέπει επίσης να διδάσκονται δεξιότητες στην πολυ-υπηρεσιακή εργασία, εφοδιάζοντας τους με εργαλεία ώστε να συνεργάζονται αποτελεσματικά με άλλους επαγγελματίες από άλλους τομείς" (σελ. 101).

Εννέα χρόνια μετά την έναρξη ισχύος της Σύμβασης, η κατάρτιση των επαγγελματιών του τομέα της υγειονομικής περίθαλψης σχετικά με την ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία εξακολουθεί να είναι ελλιπής από κάθε άποψη σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ. Αυτό δεν απορρέει απαραίτητα από την απουσία σχετικού εκπαιδευτικού υλικού. Το υλικό όμως δεν είναι διαθέσιμο και οργανωμένο με συνεκτικό τρόπο κάπου καθώς είναι «διασκορπισμένο» σε οργανισμούς και φορείς που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Πράγματι, η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Κατάρτισης για την Ενδοοικογενειακή Βία διαθέτει μια εντυπωσιακή διαδικτυακή ενότητα που απευθύνεται σε επαγγελματίες του τομέα της υγείας,² και ενώ εστιάζει στη γυναικολογία, τη χειρουργική, την επείγουσα ιατρική, την παιδιατρική και την οδοντιατρική, παραλείπει μια βασικές ομάδες επαγγελματιών, όπως - τους φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές, οι οποίοι συχνά είναι οι πρώτοι που έρχονται σε επαφή με τα θύματα ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας και οι οποίοι, όπως και οι οδοντίατροι, συνήθως περνούν πολύ περισσότερο χρόνο με τους ασθενείς/πελάτες τους από ό,τι οι οικογενειακοί γιατροί.

¹ <https://rm.coe.int/ic-and-explanatory-report/16808d24c6>

² <https://training.improдова.eu/en/training-modules-for-the-health-sector/>

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα σύνθετο και πολύπλευρο φαινόμενο που δυστυχώς παραμένει ευρέως διαδεδομένο σε όλη την Ευρώπη - μία στις τρεις γυναίκες σε όλη την ήπειρο έχουν αναφέρει ότι έχουν βιώσει σωματική ή σεξουαλική βία στη ζωή τους, ενώ σε ορισμένες χώρες μία στις δύο.^{3,4} Τις περισσότερες φορές λαμβάνει χώρα εντός του οικογενειακού οίκου, μεταξύ νυν ή πρώην συζύγων, συντρόφων και μελών της οικογένειας,, η ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία είναι η πιο συχνή μορφή βίας κατά των γυναικών στην Ευρώπη. Παρόλα αυτά, τα περιστατικά βίας κατά των γυναικών σε αρκετές χώρες, υποκαταγράφονται λόγω του αισθήματος ντροπής, του φόβου και της αίσθησης των θυμάτων ότι δεν υπάρχει κανείς στον οποίο μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια. Εξαιτίας αυτού, και λόγω της φύσης των υπηρεσιών που παρέχουν, οι φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές είναι σε θέση, να αναγνωρίζουν πιθανά θύματα ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας. Ταυτόχρονα, ο εντοπισμός της ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας πρέπει να γίνεται με προσοχή, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία και η ευημερία των θυμάτων. Λόγω αυτών των συναισθημάτων φόβου, ντροπής και άρνησης που παρουσιάζουν πολλά θύματα ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας, απαιτούνται ευαισθητοποιημένες προσεγγίσεις. Αυτό μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της κατάστασης τους.

Επομένως , είναι σημαντικό οι φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές να γνωρίζουν πώς να ανιχνεύουν, να εντοπίζουν και να προσεγγίζουν διακριτικά πιθανά θύματα.

Σύμφωνα με την έρευνα που διεξήχθη στην Ελλάδα, την Εσθονία, την Κύπρο και την Ισπανία στο πλαίσιο του έργου *Online Professional Education for Physiotherapists on Domestic Violence* (OPEP-DV), που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus + , και παρά την έκκληση του άρθρου 15 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης για την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης σχετικά με τη βία κατά των γυναικών που απευθύνονται (μεταξύ άλλων) σε επαγγελματίες υγείας, **η συντριπτική πλειονότητα των φυσιοθεραπευτριών/ φυσιοθεραπευτών (89%, N=167) δεν έχει λάβει καμία εκπαίδευση σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία,**⁵ παρά το γεγονός ότι οι μισοί από αυτούς (52%) δήλωσαν ότι έχουν υποψιαστεί ή έχουν επιβεβαιώσει ενδοοικογενειακή βία μεταξύ των ασθενών/πελατών τους. Κατά συνέπεια, αυτό μπορεί να συσχετιστεί άμεσα με τον χαμηλό

³https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence?language_content_entity=en

⁴ Μια ολοκληρωμένη έρευνα, που πραγματοποιήθηκε το 2014 με 42 000 ερωτηθέντες σε ολόκληρη την ΕΕ, δείχνει το μέγεθος αυτού του ζητήματος:
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf

⁵ Οι τελευταίες οδηγίες του 2021 από την παγκόσμια φυσιοθεραπεία για την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών για την εκπαίδευση σε επίπεδο εισόδου δεν αναφέρουν τη βία DV / IPV ή γενικότερα τη βία με βάση το φύλο: https://world.physio/sites/default/files/2022-09/Curriculum_framework_guidance_FINAL.pdf Ωστόσο, προτείνει ότι τα προγράμματα σπουδών "θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις δεξιότητες φυσιοθεραπείας και τις παρεμβάσεις που απαιτούνται για την κάλυψη των σημερινών αναγκών της κοινωνίας", το οποίο προσφέρει ένα παράθυρο για να συμπεριλάβει τις εκπαιδεύσεις όπως προσδιορίζονται παρακάτω.

αριθμό παραπομπών σε άλλες συναφείς υπηρεσίες, υποδεικνύοντας ότι δεν υπάρχει ένα συνεκτικό πλαίσιο υποστήριξης.

Αν και πιθανόν να είναι πιο σημαντική σε κάθε μία από τις τέσσερις χώρες που συμμετέχουν στο έργο OPEP-DV, η παρούσα έκθεση με τις συστάσεις πολιτικής που περιέχει είναι εφαρμόσιμη σε επίπεδο ΕΕ συνολικά. Οι συστάσεις επικεντρώνονται αρχικά στη βελτίωση της εκπαίδευσης των φυσιοθεραπευτριών/ φυσιοθεραπευτών όσον αφορά ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία, και στη συνέχεια στην ανάπτυξη ικανοτήτων τους ώστε να ανταποκριθούν κατάλληλα σε ένα περιστατικό. Μια τρίτη δέσμη συστάσεων παρέχει κάποιες κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση του νομικού πλαισίου και της δημόσιας πολιτικής. Οι συστάσεις αποσκοπούν στη γεφύρωση των υφιστάμενων κενών, ενώ παράλληλα τονίζουν τη σημασία της ευαισθητοποίησης σε σχέση με την ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία όλο τον τομέα της υγείας.

Οι ακόλουθες συστάσεις πολιτικής αποτελούν ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της ενδυνάμωσης των φυσιοθεραπευτριών/ φυσιοθεραπευτών ώστε να γίνουν φορείς αλλαγής, με στόχο την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Ωστόσο, είναι σημαντικό να παρακολουθείται ο αντίκτυπος των συστάσεων πολιτικής και να εξετάζονται πρόσθετες, συγκεκριμένες δράσεις υλοποίησης, όπως απαιτείται, ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης συμβατότητα με τον στόχο αυτό.

Συστάσεις πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ

Εκπαίδευση και ανάπτυξη ικανοτήτων

Τόσο στο εισαγωγικό επίπεδο όσο και στη συνέχεια της επαγγελματικής τους κατάρτισης, όλοι οι φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές στην Ευρώπη θα πρέπει να εισαχθούν και να εκπαιδευτούν στην αναγνώριση σημαδιών ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας, όπως και στην διαδικασία της παραπομπής.

Ενώ κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να είναι ελεύθερο να καθορίζει τις δικές του απαιτήσεις, θα πρέπει να θεσπιστεί ένα ελάχιστο πρότυπο σε επίπεδο ΕΕ, ώστε να συμμορφώνεται με τις διατάξεις του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (ΕΠΠ). Στη σελίδα 15 της οδηγίας 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ορίζεται ότι " η συνεχής μάθηση και επαγγελματική εξέλιξη των επαγγελματιών συμβάλλει στην ασφαλή και αποτελεσματική άσκηση του έργου τους. Είναι σημαντικό να ενθαρρύνεται η συνεχής επαγγελματική εξέλιξη των επαγγελματιών στους εν λόγω κλάδους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει ιδίως να ενθαρρύνουν τη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη για τους ιατρούς, και άλλους επαγγελματίες υγείας."⁶

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0132:0170:en:PDF>

Η ευρωπαϊκή επαγγελματική κάρτα (EPC) βάσει της οδηγίας 2013/55/ΕΕ προβλέπει την έκδοση της κάρτας για επιλεγμένα επαγγέλματα, δίνοντας τη δυνατότητα στους επαγγελματίες να αποκτούν την αναγνώριση των προσόντων τους πιο απλά και γρήγορα μέσω μιας τυποποιημένης ηλεκτρονικής διαδικασίας. Η EPC εφαρμόστηκε μεταξύ άλλων για νοσηλευτές που είναι υπεύθυνοι για γενική περίθαλψη, **φυσιοθεραπεύτριες/φυσιοθεραπευτές** και φαρμακοποιούς.^{7, 8}

Συνεπώς, οι μηχανισμοί κατάρτισης υπάρχουν ήδη. Το σύστημα αυτόματης αναγνώρισης της ΕΕ βάσει εναρμονισμένων ελάχιστων απαιτήσεων κατάρτισης μπορεί να αξιοποιηθεί με τη μορφή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS), το οποίο παρέχει 1 μονάδα ECTS με ισοδύναμο 25-30 ωρών σπουδών. Η πρόσθετη κατάρτιση για τις/τους ασκούμενες/ους φυσιοθεραπεύτριες/φυσιοθεραπευτές (για την απόκτηση τουλάχιστον 1 ECTS) σχετικά με την ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία θα πρέπει να επιβληθεί από την Επιτροπή σύμφωνα με οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και να περιλαμβάνει τις ακόλουθες θεματικές:

- Εισαγωγή στις μορφές ενδοοικογενειακής & ενδοσυντροφικής βίας (π.χ. σωματική, ψυχική, σεξουαλική, οικονομική) και τις αρνητικές επιπτώσεις τους στα θύματα και τις οικογένειές τους
- Σημασία του ρόλου των φυσιοθεραπευτριών/φυσιοθεραπευτών στον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας
- Τονίζοντας την έννοια της συναίνεσης στις σεξουαλικές σχέσεις
- Αναγνώριση των σημείων των διαφόρων μορφών κακοποίησης (ενήλικας, ηλικιωμένος, παιδί)
- Εισαγωγή στην ευαισθητοποίηση σε ζητήματα φύλου και πολιτισμού αναφορικά με την ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία
- Εισαγωγή προσεγγίσεων που θέτουν στο επίκεντρο το θύμα και τις ανάγκες του, ενημέρωση για το τραύμα, αποφυγή της δευτερογενούς θυματοποίησης
- Τα οφέλη της συνεργασίας πολλών φορέων (και επαγγελματιών) για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας
- Πρακτικές γνώσεις σχετικά με τα συστήματα παραπομπής, τα υφιστάμενα πρωτόκολλα, τις διαδικασίες διασύνδεσης με άλλους εμπλεκόμενους φορείς
- Συμβουλευτική και κατάλληλες παραπομπές

Η κατάρτιση και η συνεχής εκπαίδευση πρέπει να παρέχονται σε όλα τα σημεία της επαγγελματικής πορείας των φυσιοθεραπευτριών/φυσιοθεραπευτών. Αυτό περιλαμβάνει:

1. Μια ολοκληρωμένη και υποχρεωτική ενότητα για την ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία στα προγράμματα σπουδών των φοιτητών φυσιοθεραπείας (1 ή περισσότερες ECTS)
2. Εκπαιδύσεις επαγγελματικής εξέλιξης για ασκούμενες/ους φυσιοθεραπεύτριες/φυσιοθεραπευτές (1 ή περισσότερα ECTS)

⁷ https://www.eumonitor.eu/9353000//1/i4nkv6yhcbpeywk_i9vvik7m1c3gvxp/vitgbgii7szg

⁸ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2015_159_R_0003

3. Ευκαιρίες προηγμένης κατάρτισης, όπως η χρήση εικονικής πραγματικότητας για την προσομοίωση συναντήσεων με θύματα ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας με βάση ρεαλιστικά σενάρια, όπου οι φυσιοθεραπεύτριες/φυσιοθεραπευτές μπορούν να εξασκηθούν στον εντοπισμό σημαδιών κακοποίησης και να ανταποκριθούν κατάλληλα.

Για να προωθηθεί η υποστήριξη της εκπαιδευτικής κατάρτισης σε θέματα ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας στα προγράμματα σπουδών φυσιοθεραπείας σε επίπεδο ΕΕ, μπορούν να προσεγγιστούν διάφοροι οργανισμοί:⁹ το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Φυσιοθεραπείας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ENPHE),¹⁰ και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων,¹¹ μεταξύ άλλων.

Θα πρέπει να σημειωθεί σε σχέση με τα σημεία (1) και (2) ανωτέρω, το OPEP-DV έχει προετοιμάσει ένα διαδικτυακό μάθημα MOOC το οποίο διατίθεται για 1 ECTS μετά την επιτυχή ολοκλήρωση μέσω του Πανεπιστημίου του Tartu, στην Εσθονία. Το MOOC θα είναι διαθέσιμο από τον Απρίλιο του 2024- εάν υπάρχει επαρκής ζήτηση και συνεπής χρηματοδότηση, μπορεί να διεξαχθεί επανειλημμένα.

Μια πρόσθετη πτυχή σε επίπεδο ΕΕ αφορά τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από την πρόσβαση των θυμάτων κακοποίησης/ βίας/ να λαμβάνουν βοήθεια μέσω **καινοτόμων τεχνολογιών**. Παραδείγματα που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο να υποστηρίξει, περιλαμβάνουν:

- **Ανώνυμες τηλεϊατρικές διαβουλεύσεις/απομακρυσμένη περίθαλψη:** Δημιουργία ενός συστήματος για ανώνυμες τηλεϊατρικές διαβουλεύσεις, όπου τα πιθανά θύματα βίας και κακοποίησης μπορούν να ζητούν συμβουλές και βοήθεια χωρίς να φοβούνται ότι ο θύτης τους θα το μάθει. Αυτό θα μπορούσε να ενσωματωθεί σε μια εφαρμογή παιχνιδιών.
- **Εφαρμογή παιχνιδιών:** Πρόσβαση σε πληροφορίες και βοήθεια για τα θύματα μέσω εφαρμογής παιχνιδιών για smartphone, μεταφρασμένο σε εθνικές γλώσσες και πρόσβαση σε βοήθεια για όλους τους πολίτες της ΕΕ
- **Τεχνητή νοημοσύνη (AI) Chatbots ψυχικής υγείας:** Ανάπτυξη AI chatbots σε περιβάλλοντα υγειονομικής περίθαλψης για την παρακολούθηση της ψυχικής υγείας των ασθενών. Τέτοια chatbots θα μπορούσαν να ανιχνεύουν σημάδια δυσφορίας ή πιθανής κακοποιητικής συμπεριφοράς μέσω συνομιλιών και να ειδοποιούν τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης, εάν αυτό κρίνεται αναγκαίο
- **Χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και της μηχανικής μάθησης στην αξιολόγηση κινδύνων:** Διερεύνηση της χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης και της μηχανικής μάθησης για την ανάπτυξη προγνωστικών μοντέλων που μπορούν να βοηθήσουν

⁹ Έγγραφο καθοδήγησης-αναμενόμενες ελάχιστες ικανότητες για έναν φυσιοθεραπευτή εισόδου στην περιοχή της Ευρώπης.

https://www.erwcpt.eu/files/ugd/3e47dc_15c7d395988d4024b383ad0ce59e847a.pdf

¹⁰ <https://www.enphe.org/en/about>

¹¹ Βία με βάση το φύλο. <https://eige.europa.eu/gender-based-violence>

τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης να εντοπίσουν σημάδια κακοποίησης. Τα μοντέλα αυτά θα μπορούσαν να αναλύουν μοτίβα αναφορικά με την υγεία, τη ψυχολογική κατάσταση και τις κοινωνικές συνθήκες ενός ασθενούς για να προβλέψουν την πιθανότητα να είναι θύμα.

- **Σύστημα εμπιστευτικών αναφορών με βάση το Blockchain:** Η τεχνολογία blockchain θα μπορούσε να διασφαλίσει την ανωνυμία των θυμάτων και των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης και να παρέχει ένα αρχείο με τα καταγεγραμμένα περιστατικά, ενισχύοντας την ασφάλεια και την εμπιστοσύνη στο σύστημα.
- **Συσκευές ασφαλείας με δυνατότητα χρήσης του Internet of Things (IoT):** Κουμπιά πανικού που φοριούνται ή έξυπνες οικιακές συσκευές.

Νομικό πλαίσιο & Πολιτικές

Στις 8 Μαρτίου 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε πρόταση¹² για την έκδοση οδηγίας για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.¹³ Η πρόταση αυτή ποινικοποιεί τις «σοβαρότερες» μορφές βίας κατά των γυναικών σε ολόκληρη την ΕΕ και προβλέπει ολοκληρωμένα μέτρα για την προστασία των θυμάτων, την υποστήριξη και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, καθώς και την πρόληψη της. Αν και επί του παρόντος βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση η ΕΕ τείνει να αντιμετωπίσει το ζήτημα της ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας με τη χρηματοδότηση δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ σε χώρες κράτη-μέλη της ΕΕ.

Την 1η Οκτωβρίου 2023, η Επιτροπή έγινε συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Με τον τρόπο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποχρεώνει τις χώρες κράτη-μέλη της ΕΕ να δεσμεύονται από τη Σύμβαση και να εφαρμόζουν τα μέτρα.¹²

Στα τέλη του 2023, η Επιτροπή δημιούργησε ένα δίκτυο της ΕΕ για την πρόληψη της βίας λόγω φύλου και της ενδοοικογενειακής βίας. Η πρώτη διαζώσης συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στα τέλη Νοεμβρίου 2023. Το δίκτυο θα παρέχει χώρο στα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους φορείς να συζητούν προσεγγίσεις για την πρόληψη της βίας, να ανταλλάσσουν γνώσεις και καλές πρακτικές.¹²

Παρόλο που οι κανονιστικοί και χρηματοδοτικοί μηχανισμοί μπορεί να μην έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί, είναι σαφές ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συμμετάσχει στην καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας κατά των γυναικών. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή τη δυναμική, διατυπώνονται οι ακόλουθες συστάσεις:

1. Αποτελεσματική κατανομή της χρηματοδότησης για να διασφαλιστεί η συνοχή και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλα τα κράτη μέλη.

¹² Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας: com/2022/105 τελικό. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105>

¹³ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/commission-and-high-representativevice-president-reinforce-their-commitment-protect-women-and-girls-2023-11-24_en

- Δημιουργία εξειδικευμένων διεπιστημονικών μονάδων σε επίπεδα NUTS3 με επίκεντρο τη βία με βάση το φύλο, οι οποίες μπορούν να αναλάβουν την (α) τη διαχείριση των περιστατικών ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας και (β) την επικοινωνία με άλλους εμπλεκόμενους, εξωτερικούς φορείς στο πλαίσιο πολυ-υπηρεσιακής συνεργασίας¹⁴
- Στο πλαίσιο αυτών των εξειδικευμένων μονάδων, να προσφέρουν συμβουλευτική υποστήριξη σε όλους τους επαγγελματίες υγείας που εντοπίζουν περιστατικά ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας.

2. Ανάπτυξη πρωτοκόλλων με τυποποιημένες διαδικασίες και η διαμόρφωση ενός σαφούς συστήματος παραπομπών

- Καθορισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών
- Ενίσχυση της γνώσης αναφορικά με τους υφιστάμενους μηχανισμούς για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας
- Εξασφάλιση νομικής και, εάν είναι απαραίτητο, αστυνομικής προστασίας για τους φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές (και άλλους επαγγελματίες υγειονομικής περίθαλψης) για την προστασία τους μετά την καταγγελία περιστατικών ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας,
- Επιβολή νομικής υποχρέωσης στις/στους φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές και τους επαγγελματίες υγείας να αναφέρουν περιστατικά ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας στις αρμόδιες αρχές
- Ενίσχυση εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης θυμάτων ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας που ανήκουν σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες π.χ. άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο, με αναπηρίες, ψυχικά νοσήματα, Ρομά, που ανήκουν σε μειονότητες, προέρχονται από απομακρυσμένες περιοχές και χωριά, εργάζονται στο χώρο του σεξ και διεμφυλικά άτομα
- Καθιέρωση μιας εξειδικευμένης διαδικασίας πιστοποίησης που θα απευθύνεται σε φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές και άλλους επαγγελματίες υγείας, έτσι ώστε να αναδυθεί μια νέα γενιά ειδικών, που θα εστιάζει στην εργασία με θύματα βίας

3. Διασφάλιση της συνεργασίας φορέων της υγειονομικής περίθαλψης με τις κοινωνικές υπηρεσίες

- Διάθεση επαρκούς χρηματοδότησης για τη στήριξη ενός πολυ-υπηρεσιακού συνασπισμού σε επίπεδα NUTS3
- Ενοποιημένη ορολογία και διαδικασίες αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα σε επίπεδο ΕΕ.
- Ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης και συστηματικής προσέγγισης προς τα θύματα κακοποίησης/βίας παρέχοντας πολύπλευρη υποστήριξη
- Θεσμοθέτηση πρωτοκόλλων ώστε οι πρακτικές μείωσης του κινδύνου βίας να εδραιώνονται στις υπηρεσίες υγείας.

¹⁴ Ωστόσο, δεδομένης της ικανότητας των δραστών να εγκαταστήσουν λογισμικό παρακολούθησης στα smartphones των θυμάτων, τα θύματα ενδέχεται να αποθαρρυνθούν από την επίσκεψη σε νοσοκομείο λόγω των σχετικών κινδύνων.

Συστάσεις σε εθνικό επίπεδο

Οι συστάσεις αυτές δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του έργου OPEP-DV σε τέσσερις χώρες και, ως εκ τούτου, επικεντρώνονται στις χώρες αυτές. Ωστόσο, είναι πιθανό να έχουν ευρεία εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη.¹⁵ Ένας τρόπος για την ουσιαστική ενσωμάτωση των θεματικών της ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας στα προγράμματα σπουδών είναι η συμμετοχή των εθνικών οργανώσεων φυσιοθεραπείας, που η συμβολή τους μπορεί να συντελέσει στην ουσιαστική κατάρτιση. Μια άλλη προσέγγιση μπορεί να γίνει με την ανάμειξη οργανώσεων φοιτητών, όπως η Εθνική Ομοσπονδία Φοιτητών Φυσιοθεραπείας της Γαλλίας, η οποία αριθμεί 13 000 μέλη.¹⁶

Συστάσεις Εκπαίδευση και ανάπτυξη ικανοτήτων	Ελλάδα	Κύπρος	Εσθονία	Ισπανία
Το κράτος πρέπει να διασφαλίσει ότι διατίθεται επαρκής χρηματοδότηση για να εξασφαλιστεί εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, ολιστική, ευαισθητοποιημένη ως προς το φύλο, ενημερωμένη ως προς το τραύμα και τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής, συμπεριλαμβανομένων όλων των επαγγελματιών υγείας- για τους φυσιοθεραπευτές/ φυσιοθεραπευτές και άλλους επαγγελματίες υγείας, μια εναλλακτική λύση αντί του 1 ECTS συνεχιζόμενης εκπαίδευσης είναι η εκπαίδευση από υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων σε νοσοκομεία, κλινικές, κέντρα υγείας και ξενώνες φιλοξενίας	X	X	X	X
Η κατάρτιση πρέπει να εστιάζει στις εμπειρίες των θυμάτων ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας συμπεριλαμβανομένου του αντίκτυπου του τραύματος στην πρόσβαση σε υπηρεσίες, στην αποκάλυψη και καταγγελία και στην αλληλεπίδραση με το νομικό σύστημα, στην αντιμετώπιση των στερεοτύπων σχετικά με την ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία και τα θεσμικά εμπόδια στην επίτευξη πολύ-υπηρεσιακής συνεργασίας καθώς και τις δυσκολίες αντιμετωπίζουν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες στην πρόσβαση τους σε υπηρεσίες.	X	X	X	X
Πρόσληψη εμπειρογνομώνων που ειδικεύονται σε διαθεματικές μορφές βίας, ώστε να διασφαλιστεί η ανάπτυξη ολιστική κατάρτιση.	X	X	X	X
Ανάπτυξη προπτυχιακών, μεταπτυχιακών μαθημάτων και μαθημάτων δια βίου μάθησης σχετικά με τη βία	X	X	X	X

¹⁵ Οι τρεις πρώτες συστάσεις προέρχονται από τη σκιώδη έκθεση προς τον GREVIO όσον αφορά την Ιρλανδία <https://rm.coe.int/0900001680a9f524>

¹⁶ <https://www.fnek.fr/>

λόγω φύλου στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών της Φυσιοθεραπείας και των Επιστημών Υγείας.				
Καθιέρωση προγραμμάτων καθοδήγησης όπου έμπειρες/οι φυσιοθεραπεύτριες/ φυσιοθεραπευτές μπορούν να καθοδηγούν τις/ τους αρχάριες/ους σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης περιστατικών ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας	X	X	X	X
Στελέχωση νοσοκομείων, κλινικών και κέντρων υγείας με κοινωνικούς επιστήμονες, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Αυτοί μπορούν στη συνέχεια να επηρεάσουν θετικά την οπτική, τις γνώσεις και τις προσεγγίσεις των φυσιοθεραπευτριών/ φυσιοθεραπευτών σχετικά με την ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία.	X	X	X	X
Προσωπικό από υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων (π.χ. ξενώνες) να επισκέπτεται νοσοκομεία, κλινικές και κέντρα υγείας για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κακοποίηση και βία.	X	X	X	X
Ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών υγείας σχετικά με τις αρχές και τις αξίες της πολύ-υπηρεσιακής συνεργασίας- η κατανόηση της πολύ-υπηρεσιακής συνεργασίας και του ρόλου του κάθε φορέα και επαγγελματία θα προσφέρει βαθύτερη κατανόηση των μηχανισμών υποστήριξης και, ως εκ τούτου, αποτελεσματικότερη βοήθεια στα θύματα.	X	X	X	X
Εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης εικονικής πραγματικότητας (VRT) για τους επαγγελματίες υγειονομικής περίθαλψης, όπου βάσει ρεαλιστικών σεναρίων και μέσω της προσομοίωσης συναντήσεων με θύματα κακοποίησης/βίας, μπορούν να εξασκηθούν στον εντοπισμό των σημαδιών κακοποίησης και στην υιοθέτηση κατάλληλων προσεγγίσεων και κατ' επέκταση παροχή υποστήριξης.	X	X	X	X
Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην πρωτογενή πρόληψη της βίας κατά των γυναικών με την αναγνώριση του ρόλου του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, ως φορέων μετάδοσης των παραδοσιακών πολιτιστικών και κοινωνικών προτύπων που ευνοούν τη βία κατά των γυναικών. Η ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών των μέσων μαζικής ενημέρωσης μέσω της ευαισθητοποίησης και της κατάρτισης είναι απαραίτητη για την ενίσχυση των δεξιοτήτων τους αναφορικά με την παραγωγή ρεπορτάζ και τις προσεγγίσεις που ακολουθούνται σχετικά με το φύλο, τη διαπολιτισμική επικοινωνία και, και την έμφαση στις γυναίκες θύματα βίας.	X	X	X	X

Συστάσεις Νομικές και πολιτικές πτυχές	Ελλάδα	Κύπρος	Εσθονία	Ισπανία
Διαμόρφωση νομικού πλαισίου για τους επαγγελματίες υγείας σχετικά με τον εντοπισμό, την πρόληψη, την άμβλυση και τις στρατηγικές μείωσης του κινδύνου κατευθυντήριες γραμμές και πρωτόκολλα, που θα ενσωματωθούν στο πλαίσιο της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης	X	X	X	X
Να υιοθετηθεί μια διατομεακή προσέγγιση για την προστασία των γυναικών από τη ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία- θα πρέπει να αρθούν τα εμπόδια στην πρόσβαση στην προστασία και υποστήριξη για όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια, ιδίως για τις γυναίκες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών με μεταναστευτικό ή μειονοτικό υπόβαθρο.	X	X	X	X
Ανάπτυξη επαρκούς νομικής προστασίας των φυσιοθεραπευτριών/ φυσιοθεραπευτών και άλλων επαγγελματιών του τομέα της υγείας κατά την αναφορά υποψίας για περιστατικό βίας, ώστε να ενθαρρύνονται να δράσουν χωρίς το φόβο νομικών επιπτώσεων.	X	X	X	X
Ανάπτυξη και ενίσχυση πρωτοκόλλων με τυποποιημένες διαδικασίες και ένα σαφώς καθορισμένο πλαίσιο παραπομπής από πολλές υπηρεσίες για την προστασία τόσο των θυμάτων όσο και των επαγγελματιών που αναφέρουν περιστατικά ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας- εύκολη πρόσβαση στις κύριες σχετικές επαφές και πρόσωπα αναφοράς σε κάθε περιοχή σε περιστατικά ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας, π.χ. αστυνομικός της περιοχής, υποστήριξη θυμάτων, κέντρο υποστήριξης γυναικών, κοινωνικός λειτουργός.	X	X	X	X
Διεξαγωγή συζητήσεων με οργανισμούς και εκπαιδευτικά ιδρύματα για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών, ώστε να διασφαλιστεί μια προσέγγιση με επίκεντρο τα θύματα, με γνώμονα το φύλο και με γνώμονα το τραύμα.	X	X	X	X
Προσφέρεται εξειδικευμένη πιστοποίηση στη φυσιοθεραπεία και την ενδοοικογενειακή & ενδοσυντροφική βία για όσους επιθυμούν να επικεντρωθούν σε αυτόν τον τομέα	X	X	X	X
Ανάπτυξη της έννοιας των απόλυτων "ασφαλών χώρων" εντός του κόμβου NUTS3, που συνδέονται με την ταχεία ανταπόκριση της αστυνομίας, αν χρειαστεί, όπου τα θύματα μπορούν να μιλήσουν για την	X	X	X	X

κακοποίηση/βία τους χωρίς φόβο.				
Δημιουργία μιας ομάδας εμπειρογνομόνων εντός του κόμβου NUTS3 ή σε εφημερία, οι οποίοι μπορούν να ενεργούν ως πρόσωπα αναφοράς και παραπομπής.	X	X	X	X
Ενοποίηση των πληροφοριών και βελτίωση της παροχής τους στα θύματα ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας και την πρόσβαση στις διαθέσιμες υπηρεσίες, γραμμές βοήθειας και ξενώνες φιλοξενίας, προσβάσιμες σε πολλές γλώσσες, σε έντυπη (ευρέως διαθέσιμη π.χ. στις αίθουσες αναμονής και στα ιατρεία των χώρων υγειονομικής περίθαλψης) και ψηφιακή μορφή.	X	X	X	X
Στο πλαίσιο των απαιτήσεων του ΓΚΠΔ, να αξιολογείται και να εκτιμάται τακτικά η αποτελεσματικότητα των πολιτικών που αναπτύσσονται για τη βελτιστοποίηση από κυβερνητικούς μηχανισμούς και ιδρύματα υγειονομικής περίθαλψης, παρακολουθώντας τον αριθμό των περιστατικών που εντοπίζονται, τις παραπομπές που γίνονται και την επακόλουθη υποστήριξη που παρέχεται στα θύματα.	X	X	X	X
Στο πλαίσιο των απαιτήσεων του ΓΚΠΔ, η έγκυρη συλλογή αξιόπιστων, τακτικά επικαιροποιημένων διοικητικών και στατιστικών δεδομένων για όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, με ανάλυση με βάση το φύλο, την ηλικία και τη σχέση θύματος-θύτη, θα πρέπει να είναι υποχρεωτική.	X	X	X	X
Στις υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων, θα πρέπει να παρέχονται οι κατάλληλοι οικονομικοί πόροι για την κάλυψη των αναγκών τους	X	X	X	X
Παροχή τακτικής εποπτείας από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και κοινωνικούς επιστήμονες για την υποστήριξη των επαγγελματιών υγείας και του επικουρικού προσωπικού που έρχονται σε επαφή με θύματα κακοποίησης και βίας.	X	X	X	X
Θα πρέπει να αρθεί η επιφύλαξη της κυβέρνησης στο άρθρο 59 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης σε σχέση με τις άδειες παραμονής για τις μετανάστριες που υφίστανται βία.		X		

Συμπεράσματα

Το σύνολο των συστάσεων πολιτικής είναι ενδεικτικό των διαφόρων δυσκολιών και κενών που υπάρχουν στα εκπαιδευτικά και πολιτικά πλαίσια που σχετίζονται με την εργασιακή καθημερινότητα των φυσιοθεραπευτριών/ φυσιοθεραπευτών και άλλων επαγγελματιών υγείας. Η ομοιότητα των συστάσεων πολιτικής σε όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο έργο αναδεικνύει την ύπαρξη δομικών προβλημάτων, όπως η έλλειψη γνώσεων σχετικά με την ενδοοικογενειακή και ενδοσυντροφική βία σε συνδυασμό με την απουσία ενός συνεκτικού πλαισίου παραπομπής που υποχρεώνει τους επαγγελματίες να αναφέρουν και να παραπέμπουν ένα θύμα ενδοοικογενειακής και ενδοσυντροφικής βίας στις αντίστοιχες υπηρεσίες. Σε συνδυασμό με αυτό, παρατηρείται απουσία γνώσεων και ανασφάλεια σχετικά με το πώς να προστατεύσουν και να παρέχουν υποστήριξη σε ένα θύμα αποτελεσματικά. Η αναγνώριση του κρίσιμου ρόλου του τομέα της υγειονομικής περίθαλψης στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη δομημένων και ολιστικών παρεμβάσεων που θα προστατεύουν αποτελεσματικά τα θύματα και θα εγγυώνται για την ασφάλειά τους.